

HEILAGT LJÓÓS YVVIR

Boogie Street

SANGARIN, SKALDIÐ OG MUSIKARIN LEONARD COHEN

Hannur Kamban

Boogie Street er nafnið á eini götu í Singapore, sum um dagin yðjur av lívi og stáki, men á kvöldi verður umbroytt til ein vakran og ræðandi kynsligan marknað. Boogie Street er eisini heitið á einum sangi eftir Leonard Cohen. Í triðja lagi er Boogie Street lívið, tann skugganna dalur, vit foldar børn ferðast ígjøgnum, læandi, grátandi, brotin kerøld eins og halgimenni:

*A sip of wine, a cigarette,
and then it's time to go.
I tidied up the kitchenette.
I tuned the old banjo.*

Sínum seinasta yrkingasavni, sum kom í 2006, gav Leonard Cohen heitið Book of Longing, t.e. "Longsulsins Bók". Á síðu 195 sæst millum tvær fuglavignettir ein gittari, við hesum teksti:

*my guitar is so beautiful
Sometimes I wish I could play it*

Longsulin er kongur í tí ríki, sum røkkur frá ynski til uppfylling. Vit kunnu geva hesum kongi eitt annað navn og rópa hann Melankoli ella Sorg-blídni. Og melankoli er og var tann vara, sum Leonard Cohen hevur at avreiða. Ein skuldi ikki trúð, at tað var gjørligt – í einum heimi, har andleys peningadyrkan, vulgert snobbari ella tann innantóma skemtisøgan rúgva mest upp – at koma langt við at leggja longsulin á sin söludisk.

Hví skelvir Leonard?

Og tó hevur Cohen megnað at koma langt við hesi varu, longur enn nakað annað popp- ella rokkikon uttan kanska bara Bob Dylan. Hetta sigur okkum nakað um fyndina og sjarmuna í hansara tekstum, tærið í hansara lögum og gandin í hansara framførslu. Men hetta sigur okkum eisini, at sokallað vanlig menniskju innast inni leingjast eftir tí sanna, teirri góðu listini.

Í Longsulsins Bók finna vit henda tekstin um tær "blíðu kvinnur", sum føra tann gránandi poetin inn í sín "loynnikliva" og:

*Tær blíva naknar
hvør á sín hátt
og tær siga:
Hygg at mær, Leonard
Hygg at mær eina seinastu ferð.
So bukka tær seg yvir songina
og balla meg
sum ein lítið barn ið skelvir.*

Men hví skelvir Leonard? Svarið finna vit í eini lítlari hending, sum fór fram, tá ið Leonard Cohen var um tólv ár. Hann búði tá í sínum heimbyi Montreal, pápin var deyður, og mamman Masja hevði eina arbeiðskonu. Drongurin hevði lisið eina bók um húpnosu, hevði roynt seg í hesum kynstri og visti seg at hava gávur.

Ein dagin, tá ið mamman var úti, fekk hann arbeiðskonuna at lata seg húpnotisera, hon var brátt undirgivin hansara vilja. Hann fekk nú gentuna til at lata seg spilnakna. Trupulleikin var, at hann hevði ikki lisið bókina lidna og

visti ikki, hvussu hann skuldi fáa gentuna at vakna.

Tað heilaga

Hvussu hetta endaði, veit eg ikki. Men Leonard gloymdi ongantíð hesa hending. Tað hann her upplivdi – og sum hann seinni hevur yrkt og sungið um – var møtið við tað heilaga. Gentan birtist fyri honum sum ein eingil, eingil merkir boðberi, og sum vit vita, eru einglar boðberar frá gudunum. Men tað heilaga hevur tvey andlit, seksualitetin og tað guddómliga. Hjá Augustin eru hesir máttir – holdið og andin – ósambæriligir mótsetningar, og í Paulusar brævi til galatar lesa vit, at andin gírnast móti holdinum og øvugt.

Hinvegin kunnu vit siga, at hjá Cohen samvirka hesir máttir, ofta á gróðrarríkan hátt. Er Eros annar pólurin í hansara lívi og list, er andaligur longsul hin pólurin. Hann hevur leitað eftir ørgrynni av portrum til nirvana, mediterað, fastað og roynt alskyns psýkotropisk evnir, hann hevur roynt scientology. Og ikki minst hevur hann vant og arbeitt, við vegleiðing frá Roshi Joshu Sasaki, sum er japanskur zen-buddhistiskur meistari, antin í hansara legu uppi á Mount Baldy ella í hansara zen-depli í Los Angeles.

Grundtvig og Esajas

Leonard Cohen er jødi, vaks upp í einum navnframum jødiskum umhvørvi og er kunnugur við jødiska mentan. Millum teir mongu tekstir eftir Cohen, sum avspegla hetta baksýni, fari eg fyrri fyrst at nevna tveir. Who By Fire og If

It Be Your Will hava báðir sín uppruna í bønnum, sum verða sungnar ella lisnar á ella undan tí jødisku Yom Kippur høgtíðini. Hvør er tað, sum kallar? spyr yrkjarin, við eldi, við vatni, á nátt, í einsemi, í omanlopi, við heilivági, í mai.

Cohen svarar ikki, og vit kunnu velja – alt eftir okkara hugsan – at halda, at hann sipar til Gud ella til tann stranga harran, sum vit rópa deyðan. Í If It Be Your Will vendir hann sær – frá "this broken hill", t.e. menniskjans ófullkomni – til Gud og kallar fram ta utopi, sum vit kenna m.a. frá skaldinum Grundtvig:

*Blindir fáa eygu góð,
so teir gjølla síggja.
Deyvir hoyra fródlig ljóð,
gleðisongin nýggja.
Haltir leika lætt sum hind.
Upp úr reynum sprettur lind,
svalir tystar teigar.*

Henda utopi, sum Grundtvig hevur frá Esajas profeti, er eisini ein partur av jødiskari hugsan:

*Um tað er tín vilji
um har er eitt val
lat áirnar fyllast
lat heygjarnar frøast
lat náði tína flóta
yvir hesi hjørtu sum brenna í helviti
um tað er tín vilji
at grøða okkum*